

Słowo wstępne

Międzynarodowy ruch osobowy zawsze był źródłem szczególnych problemów w sferze m.in. stosunków rodzinnych i spadkowych. Znajdowało to odzwierciedlenie w odpowiednich normach prawa prywatnego międzynarodowego i prawa międzynarodowego postępowania cywilnego. „Transgraniczne” problemy stosunków rodzinnych i spadkowych narastają, co jest konsekwencją zjawiska globalizacji, swobody przepływu osób m.in. w Unii Europejskiej, procesów imigracyjnych i emigracyjnych. Tym istotniejsze staje się, ze względów teoretycznych i praktycznych, badanie – z perspektywy polskiego prawa procesu cywilnego i prawa prywatnego międzynarodowego – norm prawnych przyjmowanych na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym, których zadaniem jest ułatwienie mieszkańcom poszczególnych państw realizacji ich praw rodzinnych i spadkowych poprzez rozstrzygnięcie o właściwości odpowiednich organów (sądowych i innych) oraz o właściwości prawa. Nie zawsze jasny zakres stosowania tych norm, występujące luki, szczególne problemy pojawiające się na styku prawa procesowego i kolizyjnego czy też na styku miarodajnych statutów (np. stosunków majątkowych małżeńskich i spadkowego) są źródłem wątpliwości wymagających analizy i wyjaśnienia. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom, oddajemy do rąk Czytelników zbiór opracowań dotyczących różnych – w naszej ocenie najistotniejszych – kolizyjnych i procesowych aspektów prawa rodzinnego.

Książka zawiera 19 monograficznych opracowań poświęconych poszczególnym sferom stosunków rodzinnych z perspektywy prawa kolizyjnego i prawa międzynarodowego procesu cywilnego. Zarys podstawowych problemów przedstawia opracowanie „Współczesne wyzwania prawa prywatnego międzynarodowego w zakresie prawa rodzinnego” (*M. Pazdan*). Problematyka adopcji międzynarodowej została opisana w opracowaniach „Adopcje międzynarodowe w drugiej dekadzie XXI wieku” (*K. Bagan-Kurluta*) i „Prawo właściwe dla rozwiązania przysposobienia w polskim prawie prywatnym międzynarodowym” (*B. Gnela*). Liczne opracowania odnoszą się do problematyki małżeństwa, kwestii dzisiaj szczególnie kontrowersyjnej, m.in. ze względu na możliwość zawierania w niektórych państwach małżeństw jednopłciowych oraz związków partnerskich, hetero- i homoseksualnych. Trzeba tu przywołać opracowania: „O uzasadnionych

powodach nieprzystąpienia Polski do rozporządzenia UE Nr 2016/1103 i 2016/1104 o wewnętrznych i zewnętrznych relacjach małżonków i rejestrowanych partnerów” (*P. Mostowik*), „Macierzyństwo zastępcze w świetle prawa prywatnego międzynarodowego – analiza porównawcza na przykładzie Polski i USA” (*M. Skibińska*), „Aktualne orzecznictwo sądów administracyjnych dotyczące rejestracji pochodzenia dziecka od osób tej samej płci” (*E. Przysliwska-Urbanek*) oraz „Stosowanie przez polskie sądy rozporządzeń Nr 2016/1103 i 2016/1104 w kontekście transgranicznej stabilności sytuacji prawnej małżonków i partnerów” (*P. Twardoch*). Na uwagę zasługuje też opracowanie „Zakazy zawierania związków małżeńskich przez osoby z dysfunkcjami w świetle Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego” (*R. Stefanicki*). Szczególnie doniosłe konsekwencje praktyczne wiążą się z majątkowymi ustrojami małżeńskimi. Tym zagadnieniom poświęcono opracowania: „Wpływ woli stron na jurysdykcję krajową na gruncie rozporządzenia Nr 2016/1103 w sprawie małżeńskich ustrojów majątkowych” (*M. Zalisko*), „Skuteczność małżeńskiego ustroju majątkowego wobec osoby trzeciej w prawie prywatnym międzynarodowym” (*A. Kozioł, J. Zralek*), „Prawo właściwe dla wpływu ogłoszenia upadłości jednego z małżonków na łączący małżonków ustrój majątkowy małżeński” (*P. Rodziewicz*). Trudności rozgraniczenia zakresów zastosowania praw właściwych dla stosunków majątkowych małżeńskich i spadkowego stały się przedmiotem rozważań w opracowaniach: „Problemy związane z dziedziczeniem w przypadku małżonków” (*J. Pisuliński*), „Zakres zastosowania rozporządzenia spadkowego – uwagi na tle statutu spadkowego i statutu stosunków majątkowych małżeńskich w świetle wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonego 3.11.2016 r. przez Kammergericht w Berlinie (Niemcy)” (*K. Dadańska*), „Dopuszczalność testamentu wspólnego po rozpoczęciu stosowania przepisów unijnego rozporządzenia spadkowego” (*M. Załucki*) oraz „Umowy rodzinne o skutkach spadkowych na tle rozporządzenia Nr 650/2012” (*J. Pazdan*). Wydawane w przestrzeni Unii Europejskiej orzeczenia dotyczące stosunków między rodzicami a dziećmi podlegają przepisom rozporządzenia Rady (WE) Nr 2201/2003 z 27.11.2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Tej problematyce poświęcone są opracowania: „Jurysdykcja krajowa w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej” (*K. Flaga-Gieruszyńska*) oraz „Uznanie i wykonalność orzeczeń dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej według rozporządzenia Bruksela II bis” (*J. Gołaczyński*). Wreszcie unormowania dotyczące dochodzenia alimentów w stosunkach „transgranicznych” są przedmiotem opracowań: „Znaczenie Konwencji haskiej z 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów dla Polski” (*A. Juryk*) i „Prorogacja jurysdykcji krajowej w sprawach o alimenty według przepisów KPC oraz rozporządzenia Rady (WE) 4/2009” (*A. Torbus*).

Prof. dr hab. *Jacek Gołaczyński*
Prof. dr hab. *Wojciech Popiołek*

Katowice, 10.9.2018 r.